

2017 - Anul tribuniștilor memorandiști (XLII):

Dictatorul Kossuth și Tisza, zdrobitorul de naționalități –
... voim să trăim și să murim ca Români și numai ca Români!

Kálmán Tisza
1830-1902
Zdrobitorul de naționalități prim ministru Ungariei (1875-1890)
Din 1883 membrii familiei poartă titlul ereditar de contele de Borosjenő și Szeged. Fiul său István Tisza, a fost prim ministru Ungariei (1903-1905) și (1913-1917) având ca model pe Otto von Bismark

TISZA și KOSSUTH

Tisza, ... timp de 15 ani s'a folosit de toate mijloacele numai ca să-și execute programul său: Românii să meargă la București, Croații la Belgrad...

La anul 1848 ... Kossuth, dictatorul ... a lăsat Ungaria în flăcările aprinse, de propria sa mână, și... a trecut în țări străine, ba, cu dînsul a dus și o frumoasă parte din vistieria statului Ungariei...

Dictatorul Kossuth
1802-1894
Politician maghiar, guvernatorul de facto al Ungariei în Revoluția de la 1848. Redactor șef al ziarului Pest, luptând pentru independență constituțională și o economie independentă. Nu s-a întors niciodată din exil, după ce a părăsit Ungaria în 1849. În 1889 Guvernul maghiar i-a retras cetățenia maghiară, Kossuth refuzând să fie austro-ungar

Septimiu Albini
redactor responsabil

Ioan Slavici

Devin nervos, când văd, că un om vrea să impună celuiilalt limba sa, vederile sale, conducerea sa, fără ca să rezulte din aceasta vre-un folos, fie pentru publicitate, fie pentru viața privată, fie pentru cea comună.

pacinic împreună, sau ... pacinic unii lângă alții?

În biserică niciodată nu avem certuri, de ce ... nu ... și în afacerile comunale (?)

masa naționalităților maghiare, ... vedeau în promisiunile maghiare, falșitate și în avântul maghiar, prostie ...

excluși am fost din parlamentul țării excluși din justiție și din administrațiune ...

mereu băteam toaca la urechia surdului Pecând Kossuth s'a folosit de foc și furci, pe atunci Tisza s'a folosit de forța publică intelectuală ...

Voim să trăim și să murim ca Români ...

Istoricul literar Olimpiu Boitoș reamintea programul „Tribunei” «deviza întreprinderii noastre nu e lupta ofensivă, ci apărarea, lucrarea pacinică și roditoare ... așa înțelegem să ducem lupta de apărare contra ungarilor», explicând: «Ungurii credeau că vor putea desolidariza pe români ș'apoi desnaționaliza, ca astfel să poată rămânea totdeauna stăpâni pe Ardeal». El argumentează poziția românilor față de dinastia vieneză citându-l pe Slavici (broșura „Tribuna și tribuniștii”): «Românii din Ardeal ... au fost totdeauna dinastici și nu de dragul dinastiei, ci pentru că interesele lor o cereau aceasta, după cum interesele Casei de Austria pretindeau uneori conservarea poporului român și astfel se explică acele rari momente, când ea se făcea apărătoarea intereselor românești, (...) „Nu pentru că ne-a iubit, ci pentru că era interesată, Austria ne-a ocrotit când eram slabi și nu pentru că o iubim, ci pentru că suntem interesați, avem noi românii toți să ne răzemăm de ea și să-i creștem puterile, pentru ca reazămul nostru să fie tare»». Convingerile politice ale lui Slavici își au rădăcini în copilăria acestuia la Șiria: «Există în comuna noastră o anomalie, care a determinat vederile mele. Românii, maghiarii și germanii nu trăiau în pace. Fieștecare dintre aceste trei elemente voia să le impună celorlalte conducerea sa. Astfel s'au produs adeseori lupte și îmi aduc aminte, că pe timpul când eram băiat mic, mai multe dintre rudele mele au

fost puse în lanțuri și duse în casematele cetății dela Arad. Astăzi (1885) desigur nu se vor fi găsimd în întreaga monarhie decât puține comunități unde stările sunt atât de pacinice ca la noi. Cum s'a întâmplat aceasta? Când au văzut că nu pot să viețuiască pacinic împreună, oamenii au luat hotărîrea de a trăi pacinic unii lângă alții. Ei și-au zis: în biserică niciodată nu avem certuri, de ce oare să nu aveți, pe cât e cu putință și în afacerile comunale, voi primarul și notarul vostru, iar noi pe ai noștri. Ei au luat hotărîrea de a face din o comună politică două, și, oricât de straniu ar părea, este în țara noastră de vre-o 30 ani acum o comună, care după naționalități e împărțită în două: Șiria românească și Șiria ungurească. Românii au primarul lor, notarul lor, primăria lor; tot astfel și ceilalți; iar când e vorba de interese comune, se întrunesc reprezentanții ambelor comune, - și lucrul merge. Dacă e bine ori rău așa, aceasta nu o vom hotărî aici. Destul, că eu m'am născut și am crescut în această comună; nu este vina mea, că încă de copil m'am deprins, ca fieștecare să-și pună viața după propriile sale înclinări locale; nu este vina mea că am devenit cu desăvârșire incapabil de a înțelege oportunitatea unei direcții opuse acesteia. Devin nervos, când văd, că un om vrea să impună celuiilalt limba sa, vederile sale, conducerea sa, fără ca să rezulte din aceasta vre-un folos, fie pentru publicitate, fie pentru viața privată, fie pentru cea comună. (O. Boitoș, Activitatea lui Slavici la Tribuna din Sibiu).

Cotidianul Tribuna a continuat lupta începută și în lipsa lui Slavici, acesta păstrându-și permanent legăturile cu redacția și conducerea publicației sibiene. Continuăm prezentarea proceselor de presă:

«11. Procesul de presă dela 20 Martie 1889,(La curtea cu jurați din Cluj) Acusat: Septimiu Albini, redactor răspunzător al „Tribunei”. Substratul acusei: Dl Partenie Cosma s'a considerat calumniat prin un articol publicat în „Tribuna” și a invocat pe jurații maghiari ca judecători. Jurații (...) au găsit pe Dl Albini vinovat și curtea l-a condamnat la o lună închisoare ordinară și 100 fl. amendă.»

16 și 17. «Procesele delà 11 Septemvrie 1890. (La Curtea cu jurați din Cluj) Acușati: Preotul Ioan Macaveiu, ca autor al articolilor incriminați și Dl Septimiu Albini ca redactor responsabil al ziarului „Tribuna”. Substratul acusei: În procesul al 16-lea e un articol publicat în nr. 50 și 51 dela 1890 al ziarului „Tribuna” sub titlul «Tisza și Kossuth»...Primul articol incriminat e următorul: «Regatul Ungariei a încetat de a fi un factor important în politica europeană, mai ântâiu după zdrobirea dela Mohaciù, și a doua după capitularea de la Világos (Șiria) la anul 1849. S'au avântat compatrioții la anul 1848 mai presus decât le erau puterile. Conduși de oameni exaltați, önkéntes-ii maghiari nu cunosceau de loc stările interne ale propriei lor patrii. S'au isbit deoparte de Români, s'au isbit de altă parte de Croați: peste tot în nechibzuința lor au întâmpinat o rezistență din cele mai necugetate în masa naționalităților maghiare, care vedeau în promisiunile maghiare, falșitate și în avântul maghiar, prostie. La anul 1848 (...) Kossuth, dictatorul (...) a lăsat Ungaria în flăcările

aprinse, de propria sa mână, și fără a se-mai îngriji de rezultatele la care țintia, a trecut în țări străine, ba, după cum spun gurile rele, cu dînsul a dus și o frumoasă parte din vistieria statului Ungariei. (...) S'a dus Kossuth, sau mai bine zis, s'a exilat, el pe el, ceea-ce bine a făcut, și, după părerea noastră, bine ar face și alți compatrioți maghiari, dacă încă astăzi l-ar imita, exilându-se ei pe ei de bună voe. Cel puțin pe această cale am scăpa și noi și patria de anumite elemente nebune din chiar firea lor. Ear pe această cale o nouă eră s'ar introduce între hotarele acestei patrii: ar domni pacea, s'ar restabili frățietatea și ne-ar conduce buna înțelegere. S'a dus Kossuth, dar a rămas idea de independență a Ungariei. Partidul Kossuthist, care cuprinde în sine pe toți fiii națiunii maghiare (...) deși plânge după exilatul exdictator, cu toate aceste între luptătorul independenței dela 1848 și între membrii de astăzi ai partidului domnesce o deplină continuitate de idei. (...) Și Coloman Tisza a împărtășit vederile exdictatorului Kossuth. De aceea ne și putem cu înlesnire explica, pentru-ce s'a susținut acest ministru timp de 15 ani în fruntea afacerilor publice ale Ungariei. Tisza, cunoscutul Coloman Tisza, zdrobitorul de naționalități, timp de 15 ani s'a folosit de toate mijloacele numai ca să-și execute programul său: Românii să meargă la București, Croații la Belgrad. (...) Neputincios a fost la anul 1848 Kossuth și neputincios este la anul -1890 zdrobitorul de odinioară Coloman Tisza.(...) Am dat la anul 1848-1849 mii de jertfe în vieți omenesci; am jertfit floarea națiunii noastre, respingând orice angajament cu idea de stat maghiară. Sângele nostru, care a curs în șiroaie pe aceste plaiuri, este încă cald. Aproape un pătrar de secol compatrioții noștri maghiari ne-au chinuit politicesce. Excluși am fost din parlamentul țării, excluși din justiție și din administrațiune; torturați am fost în toate locurile din partea-unor oameni, care nu erau vrednici ca să-și ridice glasul în contra neamului nostru. Ear capul tuturor acestora era ministrul Tisza, care s'a nisuit ca pe această cale să ne facă «Maghiari». Pecând dară Kossuth s'a folosit de foc și furci, pe atunci Tisza s'a folosit de forța publică intelectuală.(...) După cum Kossuth prin vărsare de sânge a sădit neînțelegeri între naționalitățile din Ungaria, chiar așa și Tisza prin politica sa de desnaționalizare a potențat ura și înverșunarea dintre naționalități. (...) Noi însă i-am combătut totdeauna cu toată puterea argumentelor și ne-am nisuit a-i lumina și a-i convinge, că doară noi Românii suntem popor cu limba noastră, și cultura noastră, cu așezămintele noastre scolastice și bisericesti...! Dar mereu băteam toaca la urechia surdului. Astăzi a sosit timpul ca să ne ridicăm vocea cu mai multă putere și să zicem: pe pământul acestei patrii voim să trăim și să murim ca Români și numai ca Români, ce să facem?... am fost desconsiderați ... am fost priviți de guvernul Dlui Tisza ca un popor care nu merită să se bucure de o soartă mai bună politică, decât sclavii din Egipt și de pe insulele Oceanului-Pacific...»

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<http://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2017-anul-tribunistilor-memorandisti-xlii-dictatorul-kossuth-si-tisza-zdrobitorul-de-nationalitati--voim-sa-traim-si-sa-murim-ca-romani-si-numai-ca-romani-129700.html>

The screenshot shows a web browser window with the URL www.tribuna.ro/stiri/cultura/2017-anul-tribunistilor-memorandisti-xlii-dictatorul-kossuth-si-tisza-zdrobitorul-de-nationalitati--voim-sa-traim-si-sa-murim-ca-romani-si-numai-ca-romani-129700.html. The browser's address bar and search bar are visible. Below the address bar is a red navigation menu with the following items: Eveniment, Actualitate, Stiri de pe strada mea, Sport, Cultura, Sanatate, Timp liber, Tribuna femeilor, and Descopera lumea. The main content area displays the article title: **2017-Anul tribuniștilor memorandiști (XLII): Dictatorul Kossuth și Tisza, zdrobitorul de naționalități - ... voim să trăim și să murim ca Români și numai ca Români!**. To the right of the title are social sharing buttons for Facebook (Share 2), Twitter (Tweet 0), and another Share button (2). Below the title is a search bar with the placeholder text "Cautare". At the bottom of the article preview, there are three icons: a calendar icon for the date "15.10.2017 23:05", a flame icon for "127 vizualizari", and a speech bubble icon for "1 comentariu".